

Vendimi nr. 11, datë 02.04.2008

(V – 11/08)

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga: Vladimir Kristo, Kryetar, Gjergj Sauli, Fehmi Abdiu, Kristofor Peçi, Kujtim Puto, Xhezair Zaganjori, Petrit Plloçi, Sokol Sadushi, Sokol Berberi, anëtarë, me sekretare Brunilda Bara, në datë 15.10.2007, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.42/1 Akti që i përket:

K Ë R K U E S: **GJYKATA E RRETHIT GJYQËSOR DURRËS**

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

KUVENDI I SHQIPËRISË, përfaqësuar nga z.Lulzim Lelçaj, me autorizim.

KËSHILLI I MINISTRAVE, përfaqësuar nga z.Enkelejd Alibeaj, me autorizim.

KËSHILLI I LARTË I DREJTËSISË, përfaqësuar nga z.Selim Kryeziu, me autorizim.

O B J E K T I: **Shfuqizimi si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë i nenit 315 të Kodit Penal.**

BAZA LIGJORE: Nenet 7, 42 dhe 145 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës pretendon, se neni 315 i Kodit Penal është i papajtueshëm me nenet 7, 42/2 dhe 145/1,3 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë për këto arsye:

- neni 315 i Kodit Penal bie ndesh me nenin 145/1, 3 të Kushtetutës që garanton pavarësinë e gjyqtarëve, të cilët i nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve (neni 145/1) dhe që parashikon, se çdo ndërhyrje në pavarësinë e gjykatave, passjell përgjegjësi ligjore (neni 145/3);

- bazuar në nenin 315 të Kodit Penal, pasi një gjyqtar të jetë shprehur me një vendim përfundimtar, çdokush, në çdo kohë, mund të pretendojë se vendimi është i padrejtë dhe të

bëjë kallëzim penal kundër tij/saj. Gjyqtarët do të viheshin nën presionin e kallëzimit penal dhe ndjekjes penale. Kjo situatë mund të cenojë rëndë pavarësinë, paanësinë dhe bindjen e brendshme të gjyqtarit;

- neni 315 i Kodit Penal bie në kundërshtim me të drejtën për një proces të rregullt ligjor (neni 42/2 i Kushtetutës), elementë të të cilit janë “gjykimi i drejtë”, “gjykata e pavarur” dhe “gjykata e paanshme”. Secili prej këtyre elementëve mund të cenohet, meqenëse gjyqtari, për shkak të vendimit përfundimtar të dhënë prej tij, mund të vihet në çdo moment nën presionin e kallëzimit dhe hetimit penal;

- Konventa Europiane e të Drejtave të Njeriut, Deklarata Universale mbi Pavarësinë e Organeve Gjyqësore, Parimet Themelore mbi Pavarësinë e Pushtetit Gjyqësor të OKB-së, i garantojnë gjyqtarit imunitet nga ndjekja penale.

Përfaqësuesit e subjekteve të interesuara, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë dhe Këshillit të Ministrave, kërkuan rrëzimin e kërkesës, duke argumentuar pajtueshmërinë me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë të dispozitës ligjore të sipërcituar:

- neni 315 i KP është në përputhje me parimet themelore kushtetuese mbi të cilat funksionon legjislacioni penal dhe ka elementët e mjaftueshëm për t’u konsideruar si veprë penale;

- rrezikshmëria shoqërore e kësaj veprë penale është e lartë pasi cenon parashikime të tilla kushtetuese si barazia para ligjit, pavarësia e sistemit të drejtësisë dhe dhënies së saj, të drejtat dhe interesat e ligjshme të individëve, vendimmarrja e mbështetur vetëm në bindjen e brendshme në bazë të ligjit dhe provave;

- parimet e sanksionuara në nenet 7, 42/2 dhe 145/1/3 të Kushtetutës janë komplementare me parimin e përgjegjësisë dhe të llogaridhënies së gjyqtarëve;

- pavarësia dhe paanësia e gjyqtarit nuk ruhen duke eliminuar sistemin e kontrollit, por duke forcuar mekanizmat garantues të ngarkuar të japin vlerësim objektiv;

- gjyqtarët nuk janë kategori që nuk mund të merren në përgjegjësi penale për veprime që kryhen gjatë ushtrimit të detyrës. Mundësia e ndjekjes penale të gjyqtarit parashikohet nga neni 137 i Kushtetutës për anëtarët e Gjykatës së Lartë, gjykatave të apelit dhe gjykatave të rrethit, ndërsa procedura e ndjekjes penale të gjyqtarit Kushtetues parashikohet nga neni 126 i Kushtetutës;

- gjyqtarët e zakonshëm nuk kanë imunitet nga përgjegjësia penale për akte të dhëna në ushtrim të detyrës së tyre. Kushtetuta nuk e parashikon këtë dhe është legjislacioni dhe zgjedhja e legjislatorit që përcakton se cila do të jetë përmasa e kësaj përgjegjësie;

- neni 315 nuk cenon nenin 42, pika 2, pasi gjyqtarit i krijohet mundësia të gjykohej sipas të gjitha garancive kushtetuese dhe procedurale. Ndjekja penale ndaj një gjyqtari nuk mund të fillojë pa miratimin e KLD-së apo Gjykatës Kushtetuese, sipas rastit. Këto organe kanë pavarësi të mjaftueshme për të vlerësuar paraprakisht faktet, provat ose të dhënat mbi besueshmërinë e tyre;

- neni 315 i KP duhet të interpretohet kur gjyqtari vendos me bindjen e brendshme në kundërshtim të hapur me ligjin.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, z. Sokol Berberi, përfaqësuesit e subjekteve të interesuara, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë dhe Këshillit të Ministrave, që kërkuan rrëzimin e kërkesës, përfaqësuesin e Këshillit të Lartë të Drejtësisë që u shpreh se ia le në çmim Gjykatës Kushtetuese, dhe bisedoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Shtetasi P.B. i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Durrës me kërkesë për “kundërshtimin e vendimit të pushimit të Prokurorisë së Rrethit Gjyqësor Durrës” lidhur me kallëzimin që ai ka bërë ndaj tre gjyqtarëve të Gjykatës së Apelit Tiranë për kryerjen e veprës penale të “Dhënies së vendimit të padrejtë”, parashikuar nga neni 315 i Kodit Penal. Prokuroria e Rrethit Gjyqësor Durrës, në datë 18.03.2003 ka vendosur pushimin e çështjes penale në ngarkim të tre gjyqtarëve me arsyetimin, se vendimi i Gjykatës është i formës së prerë dhe se nuk ekziston vepra penale.

Me vendimin nr.80, datë 19.03.2007, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, bazuar në nenin 145/2 të Kushtetutës ka vendosur të pezullojë gjykimin e çështjes së sjellë nga shtetasi P.B. dhe i ka kërkuar Gjykatës Kushtetuese kontrollin e kushtetutshmërisë së nenit 315 të Kodit Penal. Ajo ka çmuar se: ekziston një lidhje e drejtpërdrejtë ndërmjet nenit 315 të Kodit Penal dhe zgjidhjes së çështjes penale të paraqitur për gjykim; neni 315 i Kodit Penal është i papajtueshëm me nenet 7, 42/2 dhe 145/1, 3 të Kushtetutës.

Këto dispozita të Kushtetutës deklarojnë:

Neni 7: “Sistemi i qeverisjes në Republikën e Shqipërisë bazohet në ndarjen dhe balancimin ndërmjet pushteteve ligjvënës, ekzekutiv dhe gjyqësor”.

Neni 42/2: “ Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetues dhe ligjorë, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një

gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj”.

Neni 145/1: “ *Gjyqtarët janë të pavarur dhe u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve”*

Neni 145/3: “*Ndërhyrja në veprimtarinë e gjykatave ose të gjyqtarëve passjell përgjegjësi sipas ligjit”.*

II

1. Gjykata, përpara se të vlerësojë kushtetutshmërinë e nenit 315 të Kodit Penal, e çmon të nevojshme të shprehet paraprakisht për kuptimin e standardeve kushtetuese për pavarësinë dhe përgjegjësinë e gjyqtarëve dhe të gjykatave.

Analiza e mëposhtme do të ndalet në paraqitjen e normave kushtetuese dhe praktikës së Gjykatës Kushtetuese (Gjykata), si dhe të Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) lidhur me këto standarde.

2. Sipas nenit 7 të Kushtetutës, sistemi i qeverisjes bazohet në ndarjen dhe balancimin ndërmjet pushteteve. Ky parim do të thotë që ligjvënësi, ekzekutivi dhe gjyqësori janë të ndarë, efektivisht të pavarur dhe duhet të ketë një balancë midis tyre. Çdo institucion i një pushteti gëzon kompetencën sipas këtij qëllimi. Përmbajtja konkrete e kësaj kompetence varet nga fakti se cilit pushtet i përket ky institucion, nga vendi i tij midis institucioneve të tjera, nga raportet e fuqive të tij me ato të institucioneve të pushtetit shtetëror. Në përputhje me detyrat që u ka ngarkuar Kushtetuta, secili prej tyre është i pajisur me pushtet të mjaftueshëm, gjë që i jep mundësinë të marrë vendime në mënyrë të lirë e të pavarur. Asnjë organ apo institucion tjetër, në përbërje ose jo të një prej tri pushteteve nuk mund të ndërhyjë në trajtimin dhe zgjidhjen e çështjeve, që sipas rastit, do të përbënin objektin qendror të veprimtarisë së organeve apo institucioneve të tjera kushtetuese (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.19, datë 03.05.2007*).

Pushteti gjyqësor, sipas nenit 135 të Kushtetutës, ushtrohet nga Gjykata e Lartë, si dhe nga gjykatat e apelit dhe gjykatat e rrethit. Gjykatat kanë të drejtën ekskluzive për funksionin e dhënies së drejtësisë. Ky funksion i gjykatave përcakton vendin e gjyqësorit në sistemin e institucioneve të pushtetit shtetëror dhe statusin e gjyqtarëve.

3. Në nenin 145/1 parashikohet se: “Gjyqtarët janë të pavarur dhe u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve”. Pavarësia e gjyqtarëve dhe gjykatave është një nga parimet

themelore të shtetit demokratik. Roli i gjyqtarit dhe gjykatave në një shtet të tillë është, që ndërsa ushtrojnë funksionin e drejtësisë, ata duhet të sigurojnë zbatimin e normave të shprehura në Kushtetutë, të ligjeve dhe të akteve të tjera ligjore, të garantojnë shtetin e së drejtës dhe të mbrojnë të drejtat dhe liritë e njeriut.

Pavarësia e gjyqtarëve dhe gjykatave nuk është një qëllim në vetvete. Respektimi i këtij parimi është një kusht i nevojshëm për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Në paragrafin e dytë të nenit 42 të Kushtetutës parashikohet se: “Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj”. Në këtë kuptim, kjo pavarësi nuk është një privilegj, por një nga detyrat themelore të gjyqtarëve dhe të gjykatës, që rrjedh nga të drejtat e njeriut për të patur një arbitër të paanshëm në një konflikt, të garantuar nga Kushtetuta. Garantimi i një standardi të tillë përbën dhe kriterin orientues për të vlerësuar pavarësinë e gjyqtarëve dhe të gjykatave.

4. Parimi i pavarësisë, i deklaruar në disa dispozita të Kushtetutës kërkon, në radhë të parë, që gjyqtarët dhe gjykatat, ndërsa japin drejtësi, t’u nënshtrohen vetëm Kushtetutës dhe ligjeve. Ata duhet të jenë të paanshëm dhe objektivë në gjykimin e çështjeve (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.19, datë 03.05.2007*).

Pavarësia e gjyqësorit ka dy komponentë realë të saj që janë: paanshmëria dhe pavarësia e gjyqtarit dhe e gjykatës. Paanshmëria i referohet një qëndrimi subjektiv të gjyqtarit në lidhje me çështjen dhe me palët pjesëmarrëse në të, ndërsa pavarësia, e cila duhet të bazohet në ekzistencën e disa kushteve dhe të garancive objektive nënkupton jo vetëm një qëndrim të caktuar ndaj ushtrimit të funksionit gjyqësor, por dhe një pozitë ose marrëdhënie në raport me të tjerët, veçanërisht me pushtetin ekzekutiv (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.14, datë 22.05.2006*).

Kushtetuta e ndalon ndërhyrjen në veprimtarinë e gjykatave dhe gjyqtarëve. Në paragrafin e tretë të nenit 145 të saj parashikohet: “Ndërhyrja në veprimtarinë e gjykatave ose të gjyqtarëve passjell përgjegjësi sipas ligjit”. Pavarësia procedurale e gjyqtarit është një kusht i nevojshëm për një shqyrtim të pavarur dhe të paanshëm të çështjes. Kjo normë e Kushtetutës ngarkon institucionet dhe pushtetet e tjera me detyrën kushtetuese që të respektojnë pavarësinë e gjykatave.

Është për t’u theksuar, se pavarësia e gjyqtarëve dhe e gjykatave në dhënien e drejtësisë, e garantuar nga Kushtetuta, duhet të mbrohet dhe të mos cenohet nga ligjet dhe

aktet e tjera ligjore. Në një shtet demokratik, bazuar në shtetin e së drejtës, ligjvënësi ka të drejtën dhe detyrën të përcaktojë me ligj veprat penale nga të cilat shkaktohet një dëm thelbësor në interesat e personave, të shoqërisë ose të shtetit, ose krijojnë rrezikun se një dëm i tillë do të mund të ndodhë. Për rregullimin e marrëdhënieve të lidhura me përgjegjësinë penale, ligjvënësi gëzon një diskrecion të gjerë. Sidoqoftë, ky diskrecion i ligjvënësit është i kufizuar nga parimet dhe normat e Kushtetutës.

Gjykata është shprehur se Këshilli i Lartë i Drejtësisë ka detyrën për të “qeverisur” gjyqësorin dhe, sipas neni 147 të Kushtetutës, është organi kushtetues i pozicionuar në majën e piramidës organizative të pushtetit gjyqësor. Për të realizuar vetëqeverisjen e gjyqësorit, Këshilli i Lartë i Drejtësisë përbëhet në shumicën e tij nga gjyqtarë, të cilët, duke ushtruar funksionet e tyre si të tillë, realizojnë lidhjen me korpusin gjyqësor. Frymën e vetëqeverisjes në Këshillin e Lartë të Drejtësisë, kushtetutbërësi e ka përfshirë me qëllimin për ta bërë gjykatën të pavarur nga ndërhyrjet e çdo pushteti tjetër (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.14, datë 22.05.2006*).

5. Statusi ligjor i gjyqtarëve dhe i gjykatave duhet gjithashtu t’i shërbejë garancisë së pavarësisë së tyre. Vlerësimi i sistemit të garancive dhe pavarësia e gjyqtarëve dhe gjykatave janë ngushtësisht të ndërlidhura ndërmjet tyre. Garancitë kushtetuese për statusin e gjyqtarit lidhen me emërimin, paprekshmërinë dhe palëvizshmërinë e tyre nga detyra pa shkaqe të përligjura, me mosndjekjen e tyre penalisht dhe disiplinarisht pa vendim të motivuar të KLD-së, si dhe me garancitë financiare (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.11, datë 27.05.2004*).

Bazuar në nenin 137 të Kushtetutës, gjyqtarët mund të ndiqen penalisht vetëm me miratim të Këshillit të Lartë të Drejtësisë (KLD-së). Nëse KLD jep autorizimin për ndjekje penale, atëherë gjyqtarit duhet t’i garantohen të gjitha garancitë procedurale penale, përfshi parimin e prezumimit të pafajësisë, dhe në fund është gjykata që vendos çështjen e përgjegjësisë penale të gjyqtarit.

Gjykata çmon, se sistemi i garancive të pavarësisë së gjyqtarëve dhe të gjykatave nuk krijon ndonjë parakusht mbi bazën e të cilit gjyqtari mund t’i shmanget përmbushjes së detyrave të tij në mënyrë të plotë, të shqyrtojë çështjet në një mënyrë të papërshtatshme, të veprojë në mënyrë joetike me personat që marrin pjesë në çështje, të shkelë të drejtat e njeriut dhe dinjitetin, etj.. Gjyqtarët duhet të mbrojnë nderin dhe prestigjin e detyrës së tyre. Për rrjedhojë, sistemi i vetëqeverisjes së gjyqësorit duhet të sigurojë që gjyqtarët t’i kryejnë

detyrat e tyre në mënyrë korrekte, me qëllim që çdo veprim joligjor ose joetik të vlerësohet në mënyrë të përshtatshme.

6. Pavarësia nuk është qëllim në vetvete ose një mënyrë për të siguruar pozicionin profesional të gjyqtarëve për të mirën e tyre, por është një mjet për të arritur qëllimet e një shoqërie të drejtë dhe të përparuar. Për këtë arsye, pavarësia shoqërohet me mjete për të siguruar, që gjyqtarët dhe gjyqësori në tërësi, të veprojnë në përputhje me parimet dhe interesat legjitime të një shoqërie demokratike.

Gjyqtari betohet se gjatë kryerjes së detyrës do t'i qëndrojë kurdoherë besnik Kushtetutës, ligjeve dhe do të respektojë rregullat e etikës profesionale. Ai duhet të ruajë dinjitetin e tij, duke mos lejuar veprime që komprometojnë profesionin, organet e drejtësisë dhe figurën e tij në shoqëri. Gjyqtari duhet të shmangë një konflikt të mundshëm interesi që ndikon ose mund të krijojë dyshime për paanshmërinë e tij në dhënien e drejtësisë. Për këtë qëllim, Kushtetuta, në nenin 143 përcakton : “Qenia gjyqtar nuk pajtohet me asnjë veprimtari tjetër shtetërore, politike ose private”.

Rrjedhoja më e rëndësishme e parimit të pavarësisë së gjyqtarëve është mos-përgjegjësia për vendimet që japin sipas bindjes së tyre, mbështetur në Kushtetutë dhe në ligje. Megjithatë, pasoja e pushtetit dhe besimi që shoqëria i jep gjyqtarëve është e tillë që duhet të ketë disa mënyra për t'i mbajtur gjyqtarët përgjegjës, përfshi edhe largimin nga detyra, në rast të shkeljeve që justifikojnë këtë veprim.

Për shkelje të funksioneve të tyre gjyqtarët mund të mbajnë përgjegjësi disiplinore dhe penale. Bazuar në nenin 147 të Kushtetutës, gjyqtarët shkarkohen nga detyra nga Këshilli i Lartë i Drejtësisë për kryerjen e një krimi, për paaftësi mendore a fizike, për akte e sjellje që diskreditojnë rëndë pozitën dhe figurën e gjyqtarit ose për pamjaftueshmëri profesionale. Sjellja e një gjyqtari lidhur me veprimtarinë e tij, për detyrat e tij funksionale, si dhe për veprimtarinë e tij jashtë detyrës, nuk duhet të krijojë dyshime për pavarësinë dhe paanshmërinë e tij.

Gjykata çmon se në vendimmarrje, gjyqtarët duhet të jenë të pavarur dhe të aftë të veprojnë pa ndikim të papërshtatshëm, presione, kërcënime ose ndërhyrje, të drejtpërdrejta ose jo, nga kushdo dhe për çfarëdo arsye. Gjyqtarët duhet të kenë liri të plotë për t'i vendosur rastet me paanësi, në përputhje me ndërgjegjen dhe interpretimin e tyre për faktet dhe në zbatim të normave të së drejtës.

Gjykata është shprehur, se pushteti gjyqësor ushtrohet i shkallëzuar sipas parimit të kontrollit të vendimeve gjyqësore të gjykatave më të ulta nga gjykatat më të larta. Vendimet gjyqësore kontrollohen vetëm nga gjykata më e lartë dhe asnjë organ tjetër nuk mund të

vlerësojë ligjshmërinë dhe bazueshmërinë e vendimeve gjyqësore, për sa kohë ato nuk janë ndryshuar ose prishur nga një gjykatë më e lartë (*shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese, nr.11, datë 27.05.2004*).

7. Është e nevojshme të theksohet, se parimi i pavarësisë së gjyqtarëve është gjithashtu i sanksionuar në një sërë dokumentesh ndërkombëtare: Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut; Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Civile dhe Politike; Konventa Europiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ), Parimet Bazë për Pavarësinë e Gjyqësorit miratuar nga Asambleja e OKB-së; Rekomandimi për Pavarësinë, Efiçencën dhe rolin e gjyqtarëve miratuar nga Komiteti i Ministrave të Këshillit të Europës; Karta Universale e Gjyqtarit etj.. Këto dokumente ndërkombëtare në tërësi, identifikojnë parimet bazë të pavarësisë së gjyqësorit si: gjyqtari duhet të ketë autoritetin për të vendosur për çështjet i lirë nga çdo ndërhyrje; ndarja e pushteteve dhe pavarësia e gjyqësorit të përfshihen në rendin kushtetues; gjykatat dhe gjyqtarët duhet të kenë pavarësi administrative dhe të përfshihen në procesin buxhetor; mbrojtja e gjyqtarëve nga shfuqizimi arbitrar ose rishikimi i vendimeve të tyre duhet të jetë i garantuar; pavarësia ndër-institucionale që është e drejta e gjyqtarëve për të marrë vendime pa ndërhyrje të papërshtatshme nga gjykatat më të larta; etj..

8. Konceptet e pavarësisë dhe të paanësisë së gjyqësorit janë trajtuar nga Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ) në kuadrin e nenit 6 të KEDNJ, i cili përcakton standarde për procesin gjyqësor. Neni 6/1 i KEDNJ parashikon, se “çdo person ka të drejtë të dëgjohet drejtësisht, publikisht dhe brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e krijuar me ligj...”.

GJEDNJ është shprehur se vendimet e gjykatave duhet të jenë përfundimtare dhe të detyrueshme, me përjashtim të rasteve kur ato shfuqizohen nga një gjykatë më e lartë, në bazë të parregullsisë ose të qenurit të padrejta (*Shih Vendimin Pullar kundër Mbretërisë së Bashkuar, datë 10.06.1996*). GJEDNJ mbështet qëndrimin, se një gjyqtar prezumohet i lirë nga çdo anshmëri dhe e kalon barrën e provës në këtë rast te kundërshtuesi i prezumimit dhe, se çdo gjyqtar është i paanshëm, deri sa të provohet e kundërta. Lidhur me paanësinë objektive, GJEDNJ është shprehur në shumë raste se fakti i thjeshtë që gjyqtari ka marrë vendim, në vetvete, nuk mjafton për të mbështetur dyshimet rreth paanësisë së tij. Ajo që ka rëndësi është qëllimi dhe natyra e veprimeve që kryen ai gjatë procesit gjyqësor (*shih Vendimin Hausschildt kundër Danimarkës, datë 24.05. 1989; Vendimin Fey kundër Austrisë, datë 24.02.1993, Vendimin Gautrin et al kundër Francës, datë 20.05. 1998*).

III

9. Gjykata, për të vlerësuar kushtetutshmërinë e nenit 315 të Kodit Penal (KP) e çmon të nevojshme të analizojë elementët e kësaj vepre penale, duke u mbështetur pikësisht në doktrinën e të drejtës penale. Neni 315 i KP parashikon: “Dhënia e një vendimi gjyqësor përfundimtar që dihet se është i padrejtë dënohet me burgim nga tre gjer në dhjetë vjet”. Kodi Penal është miratuar me ligjin nr.7895, datë 27.01.1995.

10. Vepra penale e “Dhënies së një vendimi të padrejtë” përfshihet në Kreun IX të Kodit Penal, i cili synon mbrojtjen e parimit të pavarësisë së pushtetit gjyqësor, në radhë të parë, nga vetë përfaqësuesit e sistemit të drejtësisë. Vepra penale kundër drejtësisë janë ato veprime ose mosveprime të kundraligjshme të kryera me faj që prekin veprimtarinë e rregullt të gjykatës për realizimin e drejtësisë, të organeve që ndihmojnë në realizimin e saj si dhe të drejtat dhe liritë e qytetarëve të mbrojtura me ligj. Ligjvënësi, me parashikimin e kësaj vepre penale është nisur nga një qëllim i ligjshëm: mbrojtja e shtetit të së drejtës, e lirive dhe e të drejtave të qytetarëve.

Objekt i kësaj vepre penale janë marrëdhëniet juridike të vendosura me ligj, që sigurojnë realizimin e drejtësisë nga gjykata si edhe të drejtat dhe liritë e shtetasve, të shoqërive tregtare, institucioneve, organizatave e shoqatave, të mbrojtura me legjislacionin penal nga veprimet ose mosveprimet kriminale.

Nga ana objektive, kjo vepër penale shfaqet me dhënien e një vendimi gjyqësor përfundimtar nga gjykata që dihet se është i padrejtë. Kuptimi i vendimit përfundimtar është dhënë në Kodin e Procedurës Penale (KPrP) dhe Kodin e Procedurës Civile (KPrC). Vendimi përfundimtar jepet nga gjykata në përfundim të gjykimit i cili e zgjidh çështjen në themel (neni 126 i KPrC). Vendimi përfundimtar i gjykatës është sinteza e gjykimit dhe përfaqëson zgjidhjen e çështjes në themel mbi bazën e provave të administruara gjatë shqyrtimit gjyqësor.

Element i anës objektive është edhe që vendimi përfundimtar të jetë i padrejtë. Gjyqësori, në kryerjen e funksioneve i nënshtrohet vetëm Kushtetutës dhe ligjeve dhe vendimet gjyqësore duhet të jenë të arsyetuara (neni 142). KPrP lidhur me vendimin penal, parashikon, se vendimi arsyetohet, ndryshe është i pavlefshëm. Neni 383 i KPrP parashikon elementët që duhet të përmbajë një vendim, ku ndër të tjera parashikon, një parashtrim të përmbledhur të rrethanave të faktit dhe provat mbi të cilat bazohet vendimi, arsyet për të cilat gjykata i quan të papranueshme provat e kundërta si dhe dispozitivin, duke treguar nenet e zbatuara të ligjit. KPrC parashikon, se gjykata e mbështet vendimin e saj vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor. Vendimet duhet të përmbajnë bazën ligjore mbi të cilën

bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes.

Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë, pasi duhet qartësuar, që pavarësia dhe diskrecioni i gjykatës kanë një kufizim, nënshtrimin ndaj Kushtetutës dhe ligjeve. Ky kufizim qëndron edhe në parashikimin e një sërë kontrollesh të brendshme ndaj një procesi. Vendimi, siç u përmend më sipër, mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse. Dhe që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në bërjen e një zgjedhje ndërmjet disa mundësive. Pra, gjyqtari duhet të shpjegojë arsyet e vendimeve të tij, duke iu referuar fakteve për të cilat është zhvilluar procesi, ligjeve të zbatueshme dhe kërkesave të ndryshme të palëve.

Nisur nga një interpretim *a contrario* me atë të shtjelluar më sipër, që një vendim të jetë i padrejtë në kuptim të nenit 315 të KP, ai duhet të jetë marrë në kundërshtim me Kushtetutën dhe ligjet dhe/ose të jetë i pa arsyetuar. Njëkohësisht ky vendim duhet të jetë në kundërshtim me kërkesat specifike të parashikuara në KPrC dhe KPrP.

Subjekt i veprës penale është gjyqtari që jep vendimin gjyqësor përfundimtar.

Gjykata, lidhur me anën subjektive të veprës, çmon se formulimi i dispozitës krijon mundësi për dykuptimësi në interpretimin e saj. Sipas një interpretimi fraza “dihet që është i padrejtë” nënkupton rastin kur gjyqtari me ndërgjegje dhe paramendim jep një vendim përfundimtar që e di se është i pabazuar dhe i paligjshëm. Sipas një tjetër interpretimi, pavarësisht nga ana subjektive e gjyqtarit, vendimi gjyqësor që “dihet që është i padrejtë”, do të konstatohej mbi bazën e një kriteri objektiv, siç mund të jetë prishja e vendimit nga një gjykatë më e lartë, ndryshimi i një praktike gjyqësore të konsoliduar etj..

11. Bazuar në standardet e trajtuara më sipër, Gjykata vlerëson se testi objektiv i paanshmërisë konsiston në përcaktimin, se edhe pa marrë parasysh sjelljen e gjyqtarit, ekzistojnë fakte bindëse të cilat ngjallin dyshime përse i takon paanshmërisë së tij. Në këtë rast, organi i akuzës dhe gjykata, kur shqyrtojnë nëse në një çështje të caktuar ekziston një arsye e ligjshme për të dyshuar se një gjyqtar nuk është i paanshëm, vendimtar mbetet përcaktimi se dyshimi mbi paanshmërinë është objektivisht i justifikueshëm. Ana subjektive e paanshmërisë ka të bëjë me bindjen personale të një gjyqtari për një çështje të caktuar, e cila prezumohet derisa të paraqiten prova që dëshmojnë të kundërtën.

12. Gjykata çmon, se analiza e ndërgjegjes ose e dijenisë do të lidhej me një analizë të bindjes së brendshme të gjyqtarit e krijuar gjatë procesit vendimmarrës dhe e bërë e ditur me shpalljen e vendimit. Kjo analizë e ndërgjegjes së gjyqtarit do të përbënte një ndërhyrje në

vetë thelbin e pavarësisë funksionale të gjyqtarit. Paqartësia në përcaktimin e anës subjektive të veprës krijon mundësi, që organi i akuzës, të fillojë një çështje penale ndaj gjyqtarit mbi bazën e kallëzimit të palëve me pretendimin, se vendimi dihet që është i padrejtë, pavarësisht se sa kjo mund të provohet objektivisht. Dispozita penale objekt shqyrtimi, nuk shmang mundësinë që gjyqtari, të vihet në ndjekje penale vetëm për faktin se ai ka dhënë një vendim sipas bindjes së tij të mbështetur në Kushtetutë dhe në ligje. Hapësira që lejon kjo veprë mund krijojë një presion të papërshtatshëm ndaj gjyqtarit, çka do të dëmtonte dhënien e drejtësisë dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut.

Gjykata çmon, se mundësia e fillimit të ndjekjes penale ndaj një gjyqtari për dhënien e një vendimi përfundimtar, ndërkohë që vendimi mund të shqyrtohet nga një gjykatë më e lartë, krijon një presion të papërshtatshëm mbi këtë të fundit, çka mund të cenojë dhënien e drejtësisë.

13. Siç dhe u analizuan më sipër, standardet kushtetuese të pavarësisë së gjyqësorit përcaktojnë disa elementë të qenësishëm ndër të cilët, pavarësia funksionale e organeve dhe institucioneve kushtetuese lidhet ngushtësisht me përmbajtjen e veprimtarisë që këta realizojnë. Duhet ritheksuar, se parimi i prezumimit të paanshmërisë së gjyqtarit pasqyron një element të rëndësishëm të shtetit të së drejtës, që do të thotë, se vendimet e gjykatave duhet të jenë përfundimtare dhe të detyrueshme me përjashtim kur shfuqizohen nga një gjykatë më e lartë në bazë të parregullsisë ose të qenurit të padrejta.

Gjykata, siç u përmend edhe më lart, është shprehur se vendimet gjyqësore kontrollohen vetëm nga gjykata më e lartë, dhe asnjë organ tjetër nuk mund të vlerësojë ligjshmërinë dhe bazueshmërinë e vendimeve gjyqësore, për sa kohë ato nuk janë ndryshuar ose prishur sipas ligjit. Nëse një vendim është objektivisht i pabazuar në ligj dhe fakte, ai mund të rishikohet nga një gjykatë më e lartë ose gjyqtari mund të mbajë përgjegjësi disiplinore sipas procedurave përkatëse. Gjyqtari që jep një vendim gjyqësor për interes ose për shkaqe të dobëta nuk shmanget nga përgjegjësia penale. Në këtë rast, Kodi Penal parashikon vepra të tjera penale të cilat mund të kryhen nga një gjyqtar, si p.sh. “Shpërdorimi i detyrës” (neni 248), “Korrupsioni” (neni 319/a).

Mbështetur në analizën e mësipërme, Gjykata Kushtetuese arrin në përfundimin se neni 315 i Kodit Penal është i papajtueshëm me nenet 42 dhe 145 të Kushtetutës.

PËR KËTO ARSYE;

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131, shkronja “a”; 134, pika 1, shkronja “d”; 145, pika 2 të Kushtetutës si dhe në nenin 72 të ligjit

nr.8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

V E N D O S I:

- Shfuqizimin e nenit 315 të Kodit Penal “ Dhënia e një vendimi të padrejtë”, si të papajtueshëm me Kushtetutën.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.